

Vastaus Antero Eerolan ja 21 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan liityttävä kansainväliseen ydinaseiden vastaiseen kaupunkivetoomukseen

VD/11568/00.02.00.03/2022

RV/VK/EV/EJ

Antero Eerola sekä 21 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Ydinaseiden käytön uhka on kasvanut Euroopassa selvästi. Erityisesti Venäjän suurhyökkäys Ukrainaan on vaarallisella tavalla arkipäiväistänyt puheen ydinaseiden käytön mahdollisuudesta. Samalla keskeisten ydinasevaltojen väliset neuvottelut aserajoituksista ovat poikki, mikä on johtanut myös ydinaseita koskevan sopimusjärjestelmän rapautumiseen.

Ydinaseilla käytävässä sodassa ei voi olla voittajia. Jo ”pienellä” taktisella ydinaseella on voimaa tehdä elinkelvottomaksi kokonainen kaupunki. Ydiniskun tuottama säteily ulottaisi tuho vaikutuksen yli sukupolvien. Ydinaseet ovat siis vakava uhka, jota vastaan pitää toimia kansainvälisesti, kansallisesti ja paikallisesti.

Joukkotuhon uhka korostuu suurissa kaupungeissa, jotka ovat ydinaseiden keskeisiä maaleja. Suomessa tämä koskee erityisesti pääkaupunkiseutua.

Suomessa kunnilla on merkittävää, viimekätistä vastuuta väestönsuojelusta aseellisen konfliktin tai konfliktin uhan aikana siitä huolimatta, että pelastustoimi siirtyy vuoden 2023 alusta lukien uusille hyvinvointialueille. Näin myös Vantaan suora intressi – osana pääkaupunkiseutua ja ihmiskuntaa - on ydinaseriisunta ja viime kädessä ydinaseeton maailma.

Vantaan strategiassa kaupungin keskeiseksi arvoksi määritellään vastuullisuus, joka ”tarkoittaa hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville” (<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/talous-ja-strategia/innovaatioiden-vantaa-strategia>).

Yksi konkreettinen keino toimia ydinaseita vastaan paikallisesti on, että Vantaa allekirjoittaa kansainvälisen ydinaseet kieltävän liikkeen ICAN:in kaupunkivetoomukseen (<https://cities.icanw.org/>), jossa tuetaan liittymistä kansainväliseen ydinaseet kieltävään sopimukseen.

Vetoomuksessa on mukana satoja kaupunkeja eri puolilta maailmaa muun muassa Los Angeles, Washington DC, Oslo, Edinburgh, Berliini, Pariisi, Göteborg, Sidney sekä Hiroshima ja Nagasaki. Helsinki allekirjoitti vetoomuksen heinäkuussa 2021 ja liittyi näin allekirjoittajien joukkoon ensimmäisenä kaupunkina Suomessa. Nyt on Vantaan vuoro.

Vetoomuksen taustalla on kansainvälinen ICAN – liike (englanniksi International Campaign to Abolish Nuclear Weapons), joka sai Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 2017. Liikkeen aloitteellisuus oli keskeinen tekijä prosessissa, jonka myötä YK:ssa hyväksyttiin ydinaseet kieltävä sopimus.

ICAN Finlandin vuonna 2019 teettämän mielipidemittauksen mukaan 87 prosenttia suomalaisista kannatti ydinaseiden täydellistä kieltämisestä ja 84 prosenttia tuki Suomen liittymistä ydinaseet kieltävään sopimukseen.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen:

* Vantaan kaupunki allekirjoittaa Helsingin tavoin maailmanlaajuisen kaupunkivetoomuksen ydinaseiden kieltämiseksi. Vetoomuksen teksti kuuluu suomennettuna seuraavasti:

”Kaupunkimme on syvästi huolissaan ydinaseiden aiheuttamasta vakavasta uhkasta ihmisyyteille kaikkialle maailmassa. Uskomme vakaasti, että asukkaillamme on oikeus elää maailmassa, jossa tätä uhkaa ei ole. Millä tahansa ydinaseiden käytöllä, oli se sitten tahallista tai onnettomuuden seurausta, tulisi olemaan katastrofaalisia, kauaskantoisia ja pitkäaikaisia vaikutuksia ihmisille ja ympäristölle. Tästä syystä me tuemme ydinasekieltosopimusta ja kehotamme hallitustamme allekirjoittamaan ja ratifioimaan sen.”

(<https://cities.icanw.org/appealtext>)

Kaupunginvaltuusto 10.10.2022 § 12

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / talouden ja strategian palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kansainvälinen ICAN-liikkeen (englanniksi International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) kampanjassa kaupunkeja pyydetään allekirjoittamaan vetoamus, jolla kaupunki kehottaa maansa kansallista hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan ydinaseet kieltävän sopimuksen.

ICAN-liikkeen sivuston mukaan Euroopan maista ydinaseet kieltävän sopimukseen on allekirjoittanut Irlanti, Itävalta, Liechtenstein, Malta, San Marino ja Vatikaanivaltio. Yksikään NATO:n jäsenmaa ei ole allekirjoittanut sopimusta.

Yleisradion uutisen mukaan (25.10.2020) Suomi jäi vuonna 2017 sivuun sekä ydinaseet kieltävää sopimusta koskeneista neuvotteluista että äänestyksestä. Samoin tekivät kaikki Nato-maat ja suurin osa EU-maista. Yleisradion uutisen mukaan Suomi on painottanut vuoden 1968 ydinsulkusopimusta, joka tähtää ydinaseiden leviämisen rajoittamiseen. (<https://yle.fi/a/3-11612313>)

Kuten valtuustoaloitteessa mainitaan, ydinaseet ovat valtava uhka. On kuitenkin huomattava, että ICAN-liikkeen kaupunkivetoamus ei Suomessa liity kuntien tehtäviin, sillä Suomessa kuntien tehtävänä ei ole vastata ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Suomen perustuslain 8 luvun 93 pykälän mukaan

”Suomen ulkopolitiikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa.

Eduskunta hyväksyy kuitenkin kansainväliset velvoitteet ja niiden irtisanomisen sekä päättää

kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamisesta siltä osin kuin tässä perustuslaissa säädetään.”

Lisäksi: ”Ulkopoliittisesti merkittävien kannanottojen ilmoittamisesta muille valtioille ja kansainvälisille järjestöille vastaa ministeri, jonka toimialaan kansainväliset suhteet kuuluvat.”

Suomen kuntalain 2 luvun 7 pykälässä Kunnan tehtävät säädetään, että:

”Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetty tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta).

Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.”

Helsingin kaupunki on ainoana Suomen kaupunkina allekirjoittanut lauselman 7.6.2021. Muista pohjoismaisista kaupungeista ICAN-verkoston sivuston mukaan Norjasta usea kaupunki on allekirjoittanut kaupunkivetoomuksen. Ruotsista kaupunkivetoomuksen on allekirjoittanut vain Göteborgin kaupunki, ja Tanskasta ja Islannista yksikään kaupunki ei ole mukana vetoomuksessa.

Helsinki perusteli allekirjoittamista näin:

”Kaupunkien kansainvälinen toiminta on viimeisten vuosikymmenien aikana laajentunut ja monipuolistunut. Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, ja koska nimenomaan kaupungit tulisivat olemaan mahdollisen ydinhyökkäyksen kohteina, kaupunginhallitus katsoo, että tällaisen vetoomuksen allekirjoittaminen, johon ei liity mitään erityisiä muita velvoitteita, voidaan katsoa kuuluvan myös kunnan toimialaan. Helsingin kaupunki on jo Mayors for Peace -verkoston jäsen.”

Kaupunkien kansainvälinen toiminta on laajaa, mutta Vantaan kaupungin kansainvälisessä toiminnassa on keskitytty kunnan tehtävien mukaiseen toimintaan, johon ei kuulu ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjausten määrittäminen. Esimerkkinä korkein hallinto-oikeus on tehnyt vuonna 1983 päätöksen (KHO 1983 II 28), jonka mukaan kunnan toimialaan ei kuulunut ydinaseetonta Pohjolaa koskevan vetoomuksen allekirjoittaminen.

Ydinhyökkäys vaikuttaisi kaupunkeihin, mutta uhka ei kuitenkaan ole rajoittunut vain kaupunkeihin, vaan ydinsodan vaikutukset olisivat maailmanlaajuiset. Siksi ydinaseet kieltävä sopimus ei liity suoranaisesti ainoastaan erityisesti kaupunkeihin ja niiden tehtäviin.

Lisäksi Helsingin kaupungin perustelussa mainitaan, että kaupunki on Mayors for Peace -verkoston jäsen. Vantaan kaupunki ei kuitenkaan ole osana tätä tai muuta vastaavanlaista verkostoa eikä siten ole laajentanut tehtäväkenttäänsä vastaaviin ulkopoliittisiin linjauksiin vaikuttamiseen.

Tämän vuoksi esitetään, että Vantaan kaupunki ei allekirjoita ICAN-liikkeen kaupunkivetoomusta ydinaseiden kieltämiseksi.

Kaupunginhallitus 13.2.2023 § 17

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Antero Eerolalle ja 21 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Talouden ja strategian palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

International Campaign to Abolish Nuclear Weapons ja kaupunkivetoamus

Kansainvälinen verkostojen yhteenliittymä International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) kutsuu kaupungeja allekirjoittamaan vetoomuksen, jossa kehoitetaan maan kansallista hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan kansainvälisen ydinaseet kieltävän sopimuksen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons).

Kampanjan verkkosivujen mukaan (https://www.icanw.org/the_campaign) ICAN on sadassa eri maassa toimivien kansalaisjärjestöjen liittouma, joka edistää Yhdistyneiden Kansakuntien ydinasekieltosopimuksen noudattamista ja täytäntöönpanoa.

ICAN on lanseerannut kaupungeille tarkoitetun kampanjan, jonka vetoomuksella kaupunki osoittaa tukevansa ydinasekieltosopimusta ja kehottaa maansa hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan sen.

Kansainvälinen ydinaseet kieltävä sopimus

Kansainvälinen ydinaseet kieltävä sopimus kieltää siihen liittyneiltä valtioilta ydinaseiden kehittämisen, testaamisen, kuljettamisen, hallussapidon, säilyttämisen, käytön ja käytöllä uhkailun. Lisäksi valtiot eivät saa sallia ydinaseiden sijoittelua niiden alueelle.

Tähän mennessä 68 valtiota on allekirjoittanut sopimuksen. Suomi ei ole allekirjoittanut ja ratifioinut sopimusta. ICAN-liikkeen sivuston mukaan Euroopan maista ydinaseet kieltävän sopimuksen on allekirjoittanut Irlanti, Itävalta, Liechtenstein, Malta, San Marino ja Vatikaanivaltio. Yksikään NATO:n jäsenmaa ei ole allekirjoittanut sopimusta. Suomi on ollut NATO:n jäsenmaa 4.4.2023 alkaen.

Vetoomuksen osalta Yleisradion uutisen mukaan (25.10.2020) Suomi jäi vuonna 2017 sivuun sekä ydinaseet kieltävää sopimusta koskeneista neuvotteluista että äänestyksestä. Samoin tekivät kaikki Nato-maat ja suurin osa EU-maista. Yleisradion uutisen mukaan Suomi on painottanut vuoden 1968 ydinsulkusopimusta, joka tähtää ydinaseiden leviämisen rajoittamiseen. (<https://yle.fi/a/3-11612313>)

Suomen ydinaseisiin liittyvä lainsäädäntö kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin

Suomen ydinenergialain (990/1987) 4 pykälän mukaan ydinräjähteiden maahantuonti samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.

Suomen eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä UaVM 5/2022 vp kohdissa 42 ja 43 todetaan seuraavasti:

”Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi tarkastelee ja määrittää ajan myötä muovautuvaa Nato-profiiliaan niin, että siinä huomioidaan kulloinkin vallitseva turvallisuustilanne ja uhkaympäristö. [...] On tärkeää löytää tasapaino, joka tukee parhaalla mahdollisella tavalla Suomen turvallisuutta horjuttamatta alueellista vakautta.

Tähän harkintaan liittyy myös kysymys Naton mahdollisesta sotilaallisesta läsnäolosta Suomessa tukikohtien ja joukkojen muodossa sekä kysymys ydinaseiden sijoittelusta. Nämä, kuten kaikki Naton

yksittäistä jäsenmaat koskevat päätökset, kuuluvat kansallisen itsemääräämisoikeuden piiriin. Suomi ei joutuisi Naton jäsenmaana vasten tahtoaan vastaanottamaan alueelleen vieraita joukkoja, tukikohtia tai ydinaseita. Suomen tärkein panos Nato-maana olisi kyky puolustaa omaa aluettaan. Valiokunta huomauttaa tässä yhteydessä, että ydinenergialain (990/1987) 4 § kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin samoin kuin niiden valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen Suomessa. Lisäksi valiokunta toteaa olevan äärimmäisen epätodennäköistä, että Naton puolelta edes ehdotettaisiin tai harkittaisiin ydinaseiden sijoittamista Suomeen.”

Kuntien tehtävät

Suomen kuntalain 2 luvun 7 pykälässä Kunnan tehtävät säädetään, että: *”Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.”*

Kuntien oikeutta ottaa itsehallinnon nojalla itselleen tehtäviä rajoittavat hallinnon yleiset peruseriaatteet: yhdenvertaisuuseriaate, objektiviteettiperiaate, suhteellisuuseriaate, tasapuolisen kohtelun vaatimus sekä harkintavallan väärinkäytön kieltö. Lisäksi vakiintuneesti yleistä toimialaa rajoittaviksi periaatteiksi on katsottu oikeuskäytännössä: tehtävän yleishyödyllisyys, tehtävän paikallisuus, yksityisen tukemisen kieltö, hallinnon toissijaisuus, työnjako muiden viranomaisten kanssa sekä spekulatiivisen toiminnan kieltö.

Kuntien näkökulmasta ICAN-liikkeen kaupunkivetoisuus ei Suomessa liity kuntien toimintaan, sillä Suomessa ulko- ja turvallisuuspolitiikka kuuluu valtion, ei kuntien tehtäviin.

Suomen perustuslain 8 luvun 93 pykälän mukaan

”Suomen ulkopoliittikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Eduskunta hyväksyy kuitenkin kansainväliset velvoitteet ja niiden irtisanomisen sekä päättää kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamisesta siltä osin kuin tässä perustuslaissa säädetään.” Lisäksi: *”Ulkopoliittisesti merkittävien kannanottojen ilmoittamisesta muille valtioille ja kansainvälisille järjestöille vastaa ministeri, jonka toimialaan kansainväliset suhteet kuuluvat.”*

Vetoomuksen allekirjoittamalla Vantaan kaupunki kehottaisi Suomen valtioneuvostoa ryhtymään toimenpiteisiin koskien asiaa, joka ei kuulu kuntien tehtäviin.

Kaupunkien kansainvälinen toiminta

Helsingin kaupunki on ainoana Suomen kaupunkina allekirjoittanut lauselman 7.6.2021. Muista pohjoismaisista kaupungeista ICAN-verkoston sivuston mukaan Norjasta usea kaupunki on allekirjoittanut kaupunkivetoisuuden. Ruotsista kaupunkivetoisuuden on allekirjoittanut ainoastaan Göteborgin kaupunki. Tanskasta ja Islannista yksikään kaupunki ei ole mukana vetoomuksessa.

Helsinki perusteli allekirjoittamista näin:

”Kaupunkien kansainvälinen toiminta on viimeisten vuosikymmenien aikana laajentunut ja monipuolistunut. Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, ja koska nimenomaan kaupungit tulisivat olemaan mahdollisen ydinhyökkäyksen kohteina, kaupunginhallitus katsoo, että tällaisen vetoomuksen allekirjoittaminen, johon ei liity mitään erityisiä muita velvoitteita, voidaan katsoa kuuluvan myös kunnan toimialaan. Helsingin kaupunki on jo Mayors for Peace -verkoston jäsen.”

Kaupunkien kansainvälinen toiminta on laajaa, mutta Vantaan kaupungin kansainvälisessä toiminnassa on keskitytty kunnan tehtävien mukaiseen toimintaan, johon ei kuulu ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin vaikuttaminen. Esimerkkinä korkein hallinto-oikeus on tehnyt vuonna 1983 päätöksen (KHO 1983 II 28), jonka mukaan kunnan toimialaan ei kuulunut ydinaseetonta Pohjolaa koskevan vetoomuksen allekirjoittaminen.

Ydinhyökkäys vaikuttaisi kaupunkeihin, mutta uhka ei kuitenkaan ole rajoittunut vain kaupunkeihin, vaan ydinsodan vaikutukset olisivat maailmanlaajuiset. Siksi ydinaseet kieltävä sopimus ei liity ainoastaan tai erityisesti kaupunkeihin ja niiden tehtäviin.

Kaupunkien tehtäviin sekä Suomen ydinenergialain rajoituksiin perustuen esitetään, että Vantaan kaupunki ei liity mukaan ICAN-liikkeen kaupunkivetoomukseen ydinaseiden kieltämiseksi.

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 27

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Antero Eerolalle ja 21 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Ville Karinen esitti kaupunginhallituksen jäsen Hanna Valtasen kannattamana, että kaupunginhallituksen vastaus kuuluisi seuraavasti:

”Kansainvälinen verkostojen yhteenliittymä International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) kutsuu kaupunkeja allekirjoittamaan vetoomuksen, jossa kehoitetaan maan kansallista hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan kansainvälisen ydinaseet kieltävän sopimuksen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons).

Kampanjan verkkosivujen mukaan (https://www.icanw.org/the_campaign) ICAN on sadassa eri maassa toimivien kansalaisjärjestöjen liittouma, joka edistää Yhdistyneiden Kansakuntien ydinasekieltosopimuksen noudattamista ja täytäntöönpanoa.

ICAN on lanseerannut kaupungeille tarkoitetun kampanjan, jonka vetoomuksella kaupunki osoittaa tukevasa ydinasekieltosopimusta ja kehottaa maansa hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan sen.

Kansainvälinen ydinaseet kieltävä sopimus

Kansainvälinen ydinaseet kieltävä sopimus kieltää siihen liittyneiltä valtioilta ydinaseiden kehittämisen, testaamisen, kuljettamisen, hallussapidon, säilyttämisen, käytön ja käytöllä uhkailun. Lisäksi valtiot eivät saa sallia ydinaseiden sijoittelua niiden alueelle.

Tähän mennessä 68 valtiota on allekirjoittanut sopimuksen. Suomi ei ole allekirjoittanut ja ratifioinut sopimusta. ICAN-liikkeen sivuston mukaan Euroopan maista ydinaseet kieltävän sopimuksen on allekirjoittanut Irlanti, Itävalta, Liechtenstein, Malta, San Marino ja Vatikaanivaltio. Yksikään NATO:n jäsenmaa ei ole allekirjoittanut sopimusta. Suomi on ollut NATO:n jäsenmaa 4.4.2023 alkaen.

Samalla kuitenkin useiden Nato-maiden kaupungit ovat lähteneet mukaan ICAN:in kaupunkivetoomukseen. Näiden maiden joukkoon lukeutuvat muun muassa Naton kahden keskeisen ydinasevallan eli Yhdysvaltojen ja Ranskan pääkaupungit Washington D.C. ja Pariisi. Lisäksi Yhdysvalloissa vetoomuksen on allekirjoittanut kaikkiaan 72 kaupunkia ja viisi osavaltiota muun muassa New York ja Los Angeles ja Ranskassakin 55 paikkakuntaa.

Oman ydinaseen omaavassa Iso-Britanniassa kaikkiaan 31 kuntaa on allekirjoittanut vetoomuksen, mukana on myös suuria kaupunkeja kuten Leeds, Manchester ja Edinburgh sekä Walesin ja Skotlannin parlamentit.

Julkisuuden olleiden tietojen (ks. esim. <https://www.cfr.org/in-brief/nuclear-weapons-europe-mapping-us-and-russian-deployments>) mukaan Yhdysvaltojen ydinaseita on sijoitettu viiteen Naton eurooppalaiseen jäsenvaltioon, joita ovat Belgia, Hollanti, Saksa, Italia, Turkki

Kussakin mainitussa maassa suuri joukko kaupunkeja ja kuntia on allekirjoittanut ICAN:in vetoomuksen: Belgiassa 130, Hollannissa kahdeksan, Saksassa 67 ja Italiassa 75. Turkissa vain yksi kunta on mukana. Vetoomuksen osalta Yleisradion uutisen mukaan (25.10.2020) Suomi jäi vuonna 2017 sivuun sekä ydinaseet kieltävää sopimusta koskeneista neuvotteluista että äänestyksestä. Samoin tekivät kaikki Nato-maat ja suurin osa EU-maista. Yleisradion uutisen mukaan Suomi on painottanut vuoden 1968 ydinsulkusopimusta, joka tähtää ydinaseiden leviämisen rajoittamiseen. (<https://yle.fi/a/3-11612313>)

Suomen ydinaseisiin liittyvä lainsäädäntö kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin

Suomen ydinenergialain (990/1987) 4 pykälän mukaan ydinräjähteiden maahantuonti samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.

Kuntien tehtävät

Suomen kuntalain 2 luvun 7 pykälässä Kunnan tehtävät säädetään, että: ”Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.”

Kuntien oikeutta ottaa itsehallinnon nojalla itselleen tehtäviä rajoittavat hallinnon yleiset peruseriaatteen: yhdenvertaisuuseriaate, objektiviteettiperiaate, suhteellisuuseriaate, tasapuolisen kohtelun vaatimus sekä harkintavallan väärinkäytön kieltö. Lisäksi vakiintuneesti yleistä toimialaa rajoittaviksi periaatteiksi on katsottu oikeuskäytännössä: tehtävän yleishyödyllisyys, tehtävän paikallisuus, yksityisen tukemisen kieltö, hallinnon toissijaisuus, työnjako muiden viranomaisten kanssa sekä spekulatiivisen toiminnan kieltö.

Kaupunkien kansainvälinen toiminta

Helsingin kaupunki on ainoana Suomen kaupunkina allekirjoittanut lauselman 7.6.2021. Muista pohjoismaisista kaupungeista ICAN-verkoston sivuston mukaan Norjasta usea kaupunki on allekirjoittanut kaupunkivetoomuksen. Ruotsista kaupunkivetoomuksen on allekirjoittanut ainoastaan Göteborgin kaupunki. Tanskasta ja Islannista yksikään kaupunki ei ole mukana vetoomuksessa.

Helsinki perusteli allekirjoittamista näin: ”Kaupunkien kansainvälinen toiminta on viimeisten vuosikymmenien aikana laajentunut ja monipuolistunut. Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, ja koska nimenomaan kaupungit tulisivat olemaan mahdollisen ydinhyökkäyksen kohteina, kaupunginhallitus katsoo, että tällaisen vetoomuksen allekirjoittaminen, johon ei liity mitään erityisiä

muita velvoitteita, voidaan katsoa kuuluvan myös kunnan toimialaan. Helsingin kaupunki on jo Mayors for Peace -verkoston jäsen.”

Ydinaseisiin liittyvän kansainvälisen uhan takia esitetään, että Vantaan kaupunki liittyy mukaan ICAN-liikkeen kaupunkivetoomukseen ydinaseiden kieltämiseksi.”

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginjohtajan pohjaesitystä äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat Karisen muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 7 jaa-ääntä, (Kasonen, Rokkanen, Kanerva, Raja-aho, Lundell, Niikko, Suoniemi) 4 ei-ääntä (Karinen, Valtanen, Rämö, Tuomela) ja 4 tyhjää ääntä (Abdi, Tammi, Kaukola, Räsänen). Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan pohjaesityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:

Päätettiin

- antaa Antero Eerolalle ja 21 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen vastaus, ja
- esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto 29.1.2024 § 17

Kaupunginhallituksen esitys:

Merkitään kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana valtuutettu Jussi Saramo esitti valtuutettu Funda Demirin kannattamana asian palautusta valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 38 jaa-ääntä, 26 ei-ääntä ja 3 tyhjää ääntä. Puheenjohtaja totesi asian käsittelyn jatkuvan.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreä valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon vasemmistoliiton valtuustoryhmä yhtyi:

Aloitevastauksen keskiössä on argumentti, että Vantaa ei voisi ottaa kantaa asioihin, jotka kapeasti katsoen eivät kuulu kuntien tehtäviin. Vantaa on kansainvälinen kaupunki ja arvomme ovat avoimuus,

rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Tässä hengessä haluamme, että Vantaa jatkossakin ottaa kantaa tarpeellisiksi katsomiinsa asioihin, oman toimivaltansa ulkopuolellekin, kaventamatta vaikutusvaltaansa.

Merkittiin, että SDP:n valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon vasemmistoliiton valtuustoryhmä yhtyi:

SDP kannustaa Vantaata liittymään kansainväliseen ICAN-vetoomukseen.

Liite:

- allekirjoitettu Antero Eerolan ja 21 muun valtuutetun aloite Vantaan liityttävä kansainväliseen ydinaseiden vastaiseen kaupunkivetoomukseen
- Äänestysraportti KH 15.1.2024 § 27
- Äänestysraportti KV 29.1.2024 § 17

Muutoksenhakuohje 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

kansainvälisten asioiden päällikkö Elina Värtö
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi